

Samen leven in Leiden

Beleidsakkoord Gemeente Leiden 2022-2026

GroenLinks, D66, PvdA en CDA

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5	6. Strategische samenwerking	25
1.1. Onze idealen voor Leiden	5	6.1. Regionale samenwerking	25
1.2. Samen met de stad	7	6.2. (Inter)nationale partners	25
1.3. Focus voor 2022-2026	7		
2. Klimaat, groen en energie	9	7. Dienstverlening en financiën	27
2.1. Groene en duurzame stad	9	7.1. Organisatie en dienstverlening	27
2.2. Energietransitie	10	7.2. Financiën	28
3. Wonen en bereikbaarheid	13	8. Samenstelling college	31
3.1. Volkshuisvesting en duurzame woningbouw	13		
3.2. Bereikbaarheid en duurzame mobiliteit	14		
4. Sociale, gezonde en veilige stad	17		
4.1. Bestaanszekerheid	17		
4.2. Kansengelijkheid	18		
4.3. Gezonde en veilige stad	18		
5. Kennis, cultuur en economie	21		
5.1. Kennisstad	21		
5.2. Culturele stad	21		
5.3. Economie	22		

1. Inleiding

Met trots presenteren we ons beleidsakkoord 'Samen leven in Leiden' voor de periode 2022-2026. Als coalitie GroenLinks, D66, PvdA en CDA delen we graag onze plannen voor de toekomst van onze stad. We werken aan een sociaal en duurzaam Leiden. En aan een groene, leefbare en ondernemende stad, waar mensen zich thuis voelen en zichzelf kunnen zijn. Dit willen we samen met de stad en de gemeenteraad doen en we denken dat ons akkoord hier goed de ruimte voor biedt.

We willen de Leidenaars bedanken voor hun stem en het vertrouwen. Nu is het aan ons dit vertrouwen om te zetten in actie.

1.1. Onze idealen voor Leiden

Aan onze plannen, die we in de volgende hoofdstukken beschrijven, liggen onze idealen voor de stad ten grondslag. Zij zijn onze drijfveer en ze zijn de bril waarmee we naar de stad kijken. Ze geven ook aan wat onze inwoners van ons mogen verwachten.

We starten deze nieuwe collegeperiode met de vraag: in wat voor stad willen we wonen? Voor ons is dat een stad waar Leidenaars toegang hebben tot betaalbare woningen, waar kinderen zorgeloos naar school kunnen gaan en gelijke kansen krijgen, waar mensen naar elkaar omkijken en waar de gemeente voor je klaar staat als dat nodig is. Een groene en

duurzame stad met een bruisend centrum, een vooruitstrevend Bio Science Park en een groot aanbod van kennis, cultuur en historie. Een stad met aandacht voor de lokale ondernemer en voorzieningen in de wijken, die zorgen voor levendigheid in de stad. En voldoende ruimte om te ontspannen, te sporten en te bewegen. Een stad voor iedereen, waar je jezelf kan zijn. Een leefbare stad.

Leiden groeit en bloeit na de – voor velen moeilijke – coronaperiode. We zijn trots op de veerkracht van de stad en de mooie initiatieven die inwoners, bedrijven en organisaties in die periode hebben genomen. Leidenaars kijken naar elkaar om en deden dat ook in die onzekere tijd. En nu we te maken hebben met een nieuwe crisis, vanwege de oorlog in Oekraïne, zien we opnieuw dat Leidenaars ondernemerschap tonen, de handen uit de mouwen steken en bereid zijn elkaar en anderen te helpen. Het vasthouden en versterken van dit sociale karakter van onze stad is voor ons belangrijk.

De vele investeringen van de afgelopen jaren hebben geleid tot een beter woonklimaat, een bedrijvige stad en meer groen in de straten. Het gaat goed met Leiden. Maar we weten ook dat niet iedereen voldoende profiteert van het succes van de stad. En we weten dat er inwoners zijn die we nog onvoldoende zien en horen. We werken aan een Leiden waarin iedereen zich thuis voelt en waar iedereen gehoord wordt.

Foto: Buro JP

Foto: Buro JP

We hebben te maken met flinke uitdagingen en leven in een roerige tijd. De klimaatcrisis, de grote woningnood en toenemende onzekerheid voor inwoners of ze hun rekeningen wel kunnen betalen; het zijn uitdagingen waar we met elkaar antwoorden op moeten vinden. Veel van deze opgaven reiken verder dan onze gemeentegrenzen. Daarom zetten we in op een vruchtbare samenwerking in de regio, en met onze partners daarbuiten.

Onze ambities komen samen in de 'leefbare stad'; een stad waar het over twintig jaar nog steeds goed toeven is. Een stad waar we slim omgaan met de groei van de afgelopen jaren en waar er ruimte is voor wonen, werken en ontspannen. Een stad waarin we keuzes durven te maken voor de toekomst en de grote uitdagingen rond het klimaat en energie aangaan; met tastbaar resultaat voor de Leidenaar, rekening houdend met de meest kwetsbare groepen in onze samenleving. We willen kortom, één van de meest leefbare steden van Europa worden.

Een leefbare stad is een stad van mensen. Een plek waar je je thuis voelt. Waar je bedrijf kan floreren. Waar je je burens kent. Waar je meedoet en meetelt. Een plek voor jong en oud. Waar we naar elkaar omkijken. Waar geen plek is voor discriminatie en racisme. Waar je je fijn voelt. Met ruimte voor groen, wonen, ondernemen en vrije tijd. We willen stimuleren dat iedereen zich Leidenaar voelt, of je hier nu kortere tijd woont, omdat je hier studeert of werkt als expat, of dat je hier je hele leven woont.

We realiseren ons: het zijn grote ambities en we kunnen dit alleen samen met alle Leidenaars; in vertrouwen en met een open blik. Zó willen we werken aan de toekomst van onze stad voor onze inwoners en vooral mét onze inwoners.

1.2. Samen met de stad

We vinden het belangrijk dat we aanspreekbaar zijn voor alle Leidenaars. Regelmatig vind je ons in de stad. We willen horen en zien wat er speelt. We willen er voor al onze inwoners zijn en besteden extra aandacht aan de groepen die we nog niet goed bereiken.

We betrekken Leidenaars bij de grote en kleine uitdagingen waar we als compacte stad mee te maken hebben. Vooraf maken we duidelijk wat Leidenaars van ons mogen verwachten. Ook zijn we duidelijk over welke verantwoordelijkheden bij het college en de Leidse gemeenteraad liggen. Dit vraagt van ons en onze organisatie een zelfbewuste houding, transparantie en duidelijke communicatie, zowel vooraf als tijdens en na afloop van een participatietraject.

We willen iedereen de kans geven mee te doen; daar doen we ons uiterste best voor. We gaan hiervoor in gesprek met een diverse groep mensen; een goede afspiegeling van alle Leidenaars en de belangen die in de stad leven. Dat betekent niet dat het sterkste geluid ook altijd het beste voor de stad is. Van ons mag u verwachten dat we een zorgvuldige afweging maken tussen wat goed is voor de meeste inwoners en het belang van een kleinere groep mensen. En deze afweging leggen we ook uit. In de stad zullen

we het niet altijd allemaal met elkaar eens zijn, maar zo ontstaat er wél meer begrip voor de verschillende standpunten en de uiteindelijke afweging. Met deze grondhouding en op basis van wederzijds respect werken we samen aan de toekomst van Leiden.

1.3. Focus voor 2022-2026

In de vorige bestuursperiode hebben de gemeenteraad en het college een duidelijke koers uitgezet voor de grote opgaven voor Leiden. We bouwen hierop voort en gaan door op de ingeslagen weg. Dit is onze focus voor de komende vier jaar:

- Een leefbare stad is een **duurzame stad**. Met voldoende groen, met een prettig klimaat. Een stad waar je 's zomers verkoeling vindt en 's winters iedereen er behaaglijk bij zit zonder zich zorgen te hoeven maken over hoge energierekeningen. We versnellen de energietransitie.
- Een leefbare stad is een stad waar mensen toegang hebben tot **betaalbare woningen**. Een stad voor iedereen. We zorgen voor voldoende duurzame woningen en een huis een thuis wordt. We brengen meer focus aan op welke bouwlocaties we verder ontwikkelen. Ook zetten we ons in voor een eerlijke woningmarkt.
- Een leefbare stad is een **gezonde stad**. Voldoende ruimte om te spelen, bewegen, sporten, leren, ontspannen en elkaar te ontmoeten. We zorgen voor voldoende plek in de stad door in te zetten op duurzame mobiliteit.
- Een leefbare stad is een stad waar je je thuis voelt. Een **sociale stad** waar je mag zijn wie je bent, iedereen gelijke kansen krijgt, en waar we een-

zaamheid bestrijden door ontmoetingen te organiseren.

- Een leefbare stad richt zich op de **toekomst**. In onze stad van internationale kennis en historische cultuur, krijgen ondernemers zekerheid om plannen te kunnen maken. Er is ruimte voor innovatie, ondernemerschap en samenwerking. Alle Leidenaars profiteren van het feit dat Leiden een internationale kennisstad is met een florerend Leiden Bio Science Park en uitstekende onderwijsinstellingen van peuterspeelzaal tot mbo, hbo en universiteit. Het cultuuraanbod en de instellingen bieden plek aan alle Leidenaars om cultuur te beleven. Binnen en buiten.
- De leefbare stad is een stad van mensen. Mensen maken de stad. **Vertrouwen** in elkaar en op elkaar vormt daarbij de basis. We zijn toegankelijk, zichtbaar, transparant en we betrekken de stad. Belangen wegen we zorgvuldig af. De gemeentelijke organisatie zet zich dagelijks met veel betrokkenheid en professionaliteit in voor de stad. We investeren in de toekomst van de stad, met oog voor de draagkracht van de stad en de ambtelijke organisatie.

2. Klimaat, groen en energie

Leiden is een prachtige stad om in te wonen en te werken. Tegelijk neemt de druk op de stad toe. Als we onze stad leefbaar willen houden, dan moeten we de komende tijd stevige keuzes maken. Klimaatverandering en toenemende extremen in het weer vragen dat we vergroenen, verduurzamen en klimaatadaptieve maatregelen doorvoeren. Ook vraagt dit een duidelijke keuze voor schone en duurzame mobiliteit. In Leiden zijn we goed op weg. De verduurzamingsopgave wordt breed gedragen en we zien veel mooie initiatieven in de stad.

De komende periode willen we hierop voortbouwen én versnellen. We zijn ambitieus en hebben tegelijk oog voor haalbaarheid, betaalbaarheid en draagkracht. Juist ook van stadsgenoten die wat minder te besteden hebben. Het bestrijden van energiearmoede heeft daarom prioriteit, zodat iedereen mee profiteert van isolatie, energiebesparing en schone energie; ook de meest kwetsbare Leidenaars.

We kiezen voor een heldere groene koers. Dat betekent dat we kiezen voor klimaatadaptieve wijken, groene straten, meer biodiversiteit, het verduurzamen van huizen, het besparen van energie, het verbeteren van de luchtkwaliteit en een circulaire economie. Voor het versnellen richting een duurzame toekomst, hebben we alle Leidenaars nodig. We vertrouwen op de kracht van de stad. Er ontstaan al veel burgeriniti-

atieven en coöperatieve samenwerkingen vanuit de samenleving. We stimuleren inwoners om te helpen vanuit innovatie, creativiteit en ondernemerschap bij de vergroening van de stad en de energietransitie. Alleen samen kunnen we deze grote opgaven aan.

2.1. Groene en duurzame stad

- Een belangrijke verduurzamingsmaatregel is de **Duurzame Wijkvernieuwingen**. De komende jaren worden onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, onder meer aan het riool. Deze werkzaamheden combineren we met klimaatadaptieve maatregelen en het toevoegen van meer biodivers groen. Gelijktijdig maken we de ondergrondse infrastructuur gereed voor de energietransitie. Daarmee vergroten we op korte termijn de leefbaarheid en besparen we straks kosten. We houden oog voor de parkeerdruk in de wijken, binnen de richtlijnen van de Parkeervisie 2020-2030 ([Parkeervisie 2020-2030](#)).
- We geven verder uitvoering aan het **Singelpark** en maken een start met de groene verbinding naar de wijken via een **tweede groene ring**. Hiermee geven we invulling aan het 'groen-blauw raamwerk' uit de Omgevingsvisie ([Omgevingsvisie Leiden 2040](#)). We verbinden parken verspreid over de stad. Hierdoor wordt groen beter bereikbaar vanuit alle wijken. We starten klein en bouwen daarop voort in fasen. Ook willen we bewoners en ondernemers nauw betrekken bij de uitbreiding,

zodat het onderdeel van de stad wordt. Hierover gaan we in gesprek met onze partners.

- Voor het verbinden van het Singelpark aan de tweede ring, investeren we in **twee groene verbindingstroken**: aan de Churchillaan en de Lammenschansweg. We combineren de ingeplande werkzaamheden met de vergroeningsopgave.
- Naast grootschalige vergroening van de stad ondersteunen we kleinschalige initiatieven in de buurten. We hebben de ambitie om in **elke wijk vergroening** mogelijk te maken en de biodiversiteit te bevorderen. We stimuleren dit via initiatieven als ‘Samen aan de slag’, groene daken, een nieuwe Groene Kanskaart en de aanplant van meer bomen in de wijken. Daar gaan we de komende periode mee verder.
- We willen duidelijkheid scheppen over de toekomst van de **Oostvlietpolder**. Dit doen we door het gebied aan te merken als natuurgebied, buiten de gebieden die aangewezen zijn voor de volkstuinen.
- We hechten grote waarde aan de **leefbaarheid in de wijken**. In enkele wijken staat deze onder druk, bijvoorbeeld in Transvaal. We verkennen de mogelijkheden om deze te verbeteren. We blijven met bewoners in gesprek over de toekomst van hun wijk en wat daarvoor nodig is.
- Leiden is één van de koplopers op gebied van **circulaire economie** en het hergebruik van grondstoffen. We zetten dit de komende jaren door. Dit doen we onder meer met de inzet van statiegeldbikers en het stimuleren van het gebruik van herbruikbare materialen door inwoners, ontwikkelaars en de gemeente zelf.

- Een leefbare stad is een **schone stad**. We besteden extra aandacht aan de hotspotlocaties waar veel zwerfafval voorkomt. Ook proberen we afval zoveel mogelijk te voorkomen en stimuleren we het hergebruik van grondstoffen, zodat het geen afval wordt.

2.2. Energietransitie

- We versnellen de **energietransitie** en vergroten het gebruik van duurzame energiebronnen. We voeren de vastgestelde Warmtevisie (Transitievisie Warmte 2022-2026) uit en zetten in op een multibronnenstrategie met een open net. Dit houdt in dat we niet afhankelijk willen zijn van één bron, maar dat we ook andere warmtebronnen gebruiken. Dit kunnen zowel lokale als regionale bronnen zijn. We kijken hierbij naar haalbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid. Ook vinden wij het belangrijk dat inwoners zoveel mogelijk en voor zover dit geen strijdigheid met de Warmtevisie oplevert zelf hun **schone energiebron** kunnen kiezen.
- We geloven in de innovatiekracht en creativiteit van de stad. We voeren daarom een **‘Burgerberaad Energietransitie’** in. Het liefst doen we dit samen met onze buurgemeenten. In het burgerberaad nemen ingelote burgers plaats die aanbevelingen doen voor beleid. We willen een representatieve groep Leidenaars vragen hoe we de energietransitie kunnen versnellen. We denken dat dit tot goede ideeën zal leiden voor dit complexe vraagstuk en tot meer draagvlak. De komende tijd werken we het initiatief verder uit.
- De komende jaren is het zaak dat we de **elektrici-**

teitsvoorziening op orde brengen, omdat de maximale capaciteit in onze stad en regio bijna bereikt is. We faciliteren en versnellen dit proces door heldere afspraken te maken met onze netbeheerder over onder meer de ruimtevraag en we trekken hierin samen op met de regio.

- We vinden het belangrijk dat Leidenaars hun woningen verduurzamen en dat energiearmoede wordt voorkomen. We stimuleren **energiebesparende maatregelen** en maken gebruik van ambassadeurs in de wijken, waarmee we vooral de midden- en lage inkomens willen bereiken. Ook starten we een **isoleer-offensief** voor de Leidenaars die zelf onvoldoende middelen hebben om hun huis te isoleren, en voor de mensen die we nog onvoldoende bereiken.
- We zien veel kansen in het verduurzamen van slecht geïsoleerde **sociale huurwoningen**. Hierover willen we afrekenbare afspraken maken met woningbouwcorporaties. We hebben hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- We maken het voor inwoners makkelijker om duurzame maatregelen door te voeren in huis. Daarom onderzoeken we de mogelijkheden voor het verder versoepelen van de **welstandseisen**. We kijken specifiek hoe we gebiedsgericht maatwerk kunnen leveren, met oog voor de schoonheid van de stad en de klimaatuitdagingen van de toekomst.
- Als gemeente willen we zelf het goede voorbeeld geven. Daarom versnellen we onze opgave voor het verduurzamen van **gemeentelijk vastgoed**. We maken hiervoor extra budget vrij.
- We omarmen duurzame en innovatieve maatregelen

len die bijdragen aan onze duurzaamheidsambities. Zo verkennen we de oprichting van een **inruilregeling** voor vervuilende brommers. Dit koppelen we aan het landelijk verbod op de verkoop van tweewielers op fossiele brandstoffen, dat in 2025 wordt ingevoerd.

Foto: Buro JP

3. Wonen en bereikbaarheid

Het is fijn wonen in Leiden. Helaas is het vinden van een betaalbare woning niet voor iedereen weggelegd. De oververhitte woningmarkt zorgt ervoor dat mensen lang moeten wachten op een woning. Dat raakt mensen in hun bestaan. Een woning is meer dan een stapel stenen; het is iemands thuis.

Wonen is een sociaal grondrecht voor iedereen. We willen de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen verbeteren. Deels zijn we afhankelijk van het Rijk en deels staan we hiervoor zelf aan het roer. We zetten in op het bouwen van meer betaalbare woningen en het beter reguleren van de woningmarkt. Op deze manier bieden we meer perspectief aan de groepen mensen die nu buiten de boot vallen.

Meer bouwen in Leiden heeft ook invloed op de leefomgeving. Daarom kiezen we voor groene bouwontwikkelingen. Nieuwe woningen zijn in de regel duurzame woningen in een omgeving waar groen nooit ver weg is. We investeren in het verbeteren van het woonklimaat door woningbouwlocaties te ontwikkelen met oog voor de leefbaarheid van de stad. Een belangrijk onderdeel is het versterken van duurzame mobiliteit. We stimuleren lopen, fietsen en het gebruik van het openbaar vervoer als alternatief voor de auto, in het bijzonder in de binnenstad. Een belangrijk onderdeel van onze plannen is het moderniseren van het ov-knooppunt Leiden Centraal. Hier-

mee zorgen we dat Leiden duurzaam bereikbaar blijft.

3.1. Volkshuisvesting en duurzame woningbouw

- We bouwen naar behoefte en passen hier de woningbouwopgave op aan, zodat er voldoende woningen beschikbaar komen voor Leidenaars. We baseren onze aantallen op de provinciale behoefte-raming 2021 ([Woningbehoefteraming 2021, provincie Zuid-Holland](#)). We stellen de Leidse bouwambitie vast op een behoefte van **8.800 woningen** vanaf 2021 tot 2030. Deze woningen staan voor een groot deel in onze huidige bouwplannen. We beseffen dat de aanpak van de woningnood niet bij onze gemeentegrenzen ophoudt. We werken daarom intensief samen met onze buurgemeenten aan de woningbouwopgave.
- Voor het bouwen van nieuwe woningen houden we vast aan de vastgestelde Woonvisie ([Woonvisie Leiden 2020-2030](#)), Hoogbouwvisie (Hoogbouwvisie is onderdeel van de [Omgevingsvisie Leiden 2040](#)) en Kwaliteitstoets Hoogbouw (Beoordelingskader Kwaliteit voor Hoogbouw, december 2021). We bouwen naar behoefte voor **verschillende doelgroepen** in de stad. Zo gaan we aan de slag met innovatieve woonvormen voor starters, statushouders, ouderen en gezinnen.
- Ook voor studenten bouwen we naar behoefte. We bouwen voort op het advies van de Universi-

teit Leiden en de Hogeschool Leiden om 600 extra wooneenheden toe te voegen. Daarmee komt onze bouwambitie neer op **2.700 studenten-eenheden** voor de periode 2021 tot 2030. Het bouwen van studentenhuusvesting is een regionale behoefte. We verzoeken ook onze buurgemeenten hieraan bij te dragen. In nieuwe bouwplannen worden de studentenwoningen zoveel mogelijk gebouwd met een fusie (gemeenschappelijke ruimte).

- Het aanbod van sociale huurwoningen is schaars. We willen dit verbeteren door woningbouwcorporaties meer in positie te brengen bij ontwikkelaars. Hierover maken we harde afspraken, zodat nieuwe sociale huurwoningen in de regel in bezit zullen zijn van corporaties. We zetten ons ervoor in dat het verkopen van sociale huurwoningen, het zogenaamde 'uitponden', tot een minimum wordt beperkt. We doen een extra investering in het huisvesten van kwetsbare groepen. Bij projecten die nieuw zijn of in een vroeg stadium verkeren, verhogen we het percentage **sociale woningbouw** naar **35%**. Verder bouwen we **35% voor het middensegment**, waarmee we over de gehele woningbouwopgave ten minste voor **70% in de betaalbare segmenten bouwen**.
- We onderzoeken en bouwen nieuwe **gezamenlijke woonconcepten** die beter aansluiten bij de wensen van bijvoorbeeld ouderen. Bewoners van gemeenschappelijke woonvormen kunnen

onderling meer voor elkaar betekenen. Zulke woonvormen zijn effectief tegen de bestrijding van eenzaamheid. Daarnaast bevorderen we zo de doorstroming op de woningmarkt. We ontwikkelen deze concepten binnen onze ruimtelijke kaders.

- De afgelopen jaren zijn veel bouwplannen en projecten tegelijkertijd uitgevoerd. De komende jaren willen we meer focus aanbrengen. We leggen de focus op **vier kansrijke woningbouw-**

locaties: stationsgebied, Wernink, Lammenschans en Willem de Zwijgerlaan. Meer woningen betekent ook een grotere druk op de leefbaarheid en meer verkeer dat veilig afgewikkeld moet worden. Op en rond deze locaties verbeteren we daarom tegelijkertijd de groenvoorziening en de infrastructuur, bijvoorbeeld via de aanleg van de Leidse Ring Noord.

- Meer bouwen alleen is niet voldoende. We grijpen in op de woningmarkt waar dat nodig is, zodat we

de beschikbaarheid en betaalbaarheid van woningen en de leefbaarheid van de omgeving zo goed mogelijk beschermen. Daarbij willen we excessen voorkomen. We pakken onder meer foute beleggers aan die huizen opkopen en de huurprijzen opdrijven. We voeren een **opkoopbescherming** en een **verhuurdersvergunning** in. Daarnaast onderzoeken we welke aanvullende reguleringsmogelijkheden wenselijk zijn. Hierin betrekken we onder meer het verkameringsvraagstuk. Het college komt binnen een half jaar met een totaalpakket van reguleringsmaatregelen, die passen binnen de dan geldende wettelijke mogelijkheden.

3.2. Bereikbaarheid en duurzame mobiliteit

- We verbeteren de bereikbaarheid van de stad en zetten in op duurzame mobiliteit in en naar Leiden, waarbij we **lopen, fietsen en het gebruik van het openbaar vervoer** stimuleren. We geven verder uitvoering aan de vastgestelde Mobiliteitsnota 'Leiden Duurzaam Bereikbaar' 2020-2030 ([Mobiliteitsnota Leiden Duurzaam Bereikbaar 2020-2030](#)) en de vastgestelde Parkeervisie 2020-2030 ([Parkeervisie 2020-2030](#)).
- We zetten de **Agenda Autoluwe Binnenstad** ([Autoluwe Agenda Binnenstad: Ruimte voor een groen, vitaal Leiden \(2020\)](#)) voor een leefbaar en vitaal centrum door. Een belangrijk onderdeel voor de komende periode is het anders geleiden van auto- en busverkeer door het centrum en rond het stationsgebied. We bieden alternatieven voor de auto, zoals voldoende fietsvoorzieningen. Moch-

ten bezoekers toch met de auto naar de binnenstad komen, dan kunnen zij parkeren in één van de **parkeergarages** op loopafstand van het centrum. De afgelopen jaren is hier veel in geïnvesteerd.

- Hoog op onze prioriteitenlijst staat de modernisering van het ov-knooppunt **Leiden Centraal** en het aangrenzende stationsgebied. De afgelopen jaren zijn de voorbereidingen hiervoor getroffen. Deze periode willen we dit tot uitvoering brengen. Hierbij zetten we in op het verbinden van de binnenstad met het Leiden Bio Science Park, onder meer met de Stationsweg-Steenstraat als busvrije groene loper naar de binnenstad. Op dit dossier zetten we de constructieve samenwerking met partners als NS, ProRail, MoVe, het Rijk, de provincie en de Universiteit voort.
- We stimuleren **duurzame innovaties** die bijdragen aan een schoner milieu en een betere doorstroming van het verkeer in Leiden. We zien kansen in deelauto's en deelfietsen.
- Daarnaast geven we de komende periode uitvoering aan de plannen voor **duurzame Stadsdistributie** (Zero Emissie Stadsdistributie: bevoorrading zonder CO2-uitstoot). Hierbij betrekken we nadrukkelijk de aanvoerlijnen over water.
- Vanwege de gebiedsontwikkelingen in het stationsgebied verdwijnt op termijn de Morspoortgarage van zijn huidige locatie. We vangen de behoefte aan **parkeerplekken** op door in het gebied een nieuwe ondergrondse garage te realiseren, een nieuwe locatie te zoeken voor de huidige Morspoortgarage en via de afspraken met Naturalis Biodiversity Center over de realisatie van

de nieuwe Mendelweggarage.

- We verbeteren de **verkeersveiligheid** in Leiden. We maken middelen vrij voor het aanpakken van onveilige verkeerssituaties in de wijken. Aanvullend verlagen we stapsgewijs de **maximumsnelheid** buiten de doorgaande wegen in de hele stad naar 30 km per uur en in de omgeving van scholen naar 15 km per uur. We nemen snelheidsverlagende maatregelen in de wijken. Dit doen we door steeds meer straten in te richten voor voetgangers en fietsers, waar de auto te gast is.

Foto: Kees Hummel

4. Sociale, gezonde en veilige stad

Leiden is een sociale stad. We vinden het belangrijk dat iedereen meetelt, ertoe doet en gezien wordt. Iedereen heeft recht op bestaanszekerheid en gelijke kansen. De afgelopen jaren zijn forse stappen gezet om Leidenaars die extra steun kunnen gebruiken, te ondersteunen. We omarmen de ingezette koers van de afgelopen jaren (Visie sociaal domein 'Iedereen telt mee en doet mee' (2019)) en bouwen hierop voort. We bieden daarnaast ruimte voor innovatie en experimenten.

We zijn trots op de vele mooie initiatieven in de stad die ervoor zorgen dat Leidenaars kunnen meedoen in de samenleving. Veel gaat goed, maar we zien ook uitdagingen. We onderkennen dat bestaanszekerheid en kansengelijkheid voor bepaalde groepen in de stad onder druk staan en dat daar extra aandacht voor nodig is. Bijvoorbeeld door nog eerder problemen te signaleren en aan te pakken. In de komende periode bieden we ruimte voor vernieuwende initiatieven die bijdragen aan meer zekerheden en gelijke kansen voor Leidenaars.

We zetten in op het verlagen van stress bij Leidenaars in kwetsbare posities, zodat ze hun leven weer op de rit krijgen als het tegenzit. Soms hebben mensen een extra steuntje in de rug nodig. Als gemeente willen we er voor deze mensen zijn. We gaan uit van vertrouwen boven wantrouwen. Dat betekent dat we

vooral kijken naar wat we willen bereiken met regels, in plaats van ze blind te volgen. We bieden hiervoor de ruimte in ons beleid.

Een toekomstbestendige stad, is ook een gezonde stad. De coronacrisis heeft nogmaals benadrukt hoe belangrijk een goede gezondheid is, zowel lichamelijk als mentaal. We beschouwen gezondheid daarom als fundamenteel onderdeel van alle beleidsterreinen. Een gezonde stad is een stad die uitnodigt tot bewegen, spelen en sporten. We inventariseren de komende tijd wat nodig is om het Leidse sportklimaat op peil te houden. Dit doen we in samenspraak met de Leidse sportverenigingen. Daarbij streven we naar een goede balans tussen groen en sport. Ook besteden we extra aandacht aan de bestrijding van eenzaamheid en stimuleren we ontmoeting en gesprek.

We maken ons sterk voor een veilige stad. We zetten in op preventie om jongeren perspectief te bieden. Ook vergroten we de inzet op handhaving in de stad, zodat we Leiden schoon en veilig houden. We pakken ondermijning aan, waarmee we voorkomen dat de 'onderwereld' en 'bovenwereld' met elkaar vermengd raken. Daarbij werken we samen met onze partners in de veiligheidsketen.

4.1. Bestaanszekerheid

- We verkennen **vernieuwende aanpakken** om de bestaanszekerheid van inwoners te verbeteren. We

zetten in op twee pijlers: voldoende inkomen en een onderkomen voor iedereen. We denken specifiek aan vernieuwingen op gebied van **armoede en schulden**, bijvoorbeeld door actiever aan de slag te gaan met het overnemen van schulden door het verstrekken van gemeentelijke saneringskredieten. In de woningopgave betrekken we de **huisvesting van kwetsbare doelgroepen**, waarbij we zorgen dat iedereen een dak boven zijn hoofd heeft. Iedereen eerst een thuis, is het uitgangspunt. Hier trekken we extra geld voor uit.

- Een baan biedt voor de meeste Leidenaars toegang tot inkomen en zorgt voor deelname aan de maatschappij. De grote vraag naar personeel van dit moment, biedt kansen voor mensen die nu nog langs de zijlijn staan. We ondersteunen deze mensen richting werk. Voor inwoners die tijdelijk geen werk hebben of te maken hebben met ziekte, bieden we een **sociaal vangnet**.
- We vinden het belangrijk dat iedereen meedoet, ook Leidenaars voor wie werk geen vanzelfsprekendheid is. We omarmen de ontwikkeling van **DZB Leiden** naar een mensontwikkelbedrijf en zoeken samen met DZB naar innovatieve manieren om meer Leidenaars aan werk te helpen. Voor mensen voor wie dat nodig is bieden we **beschutte werkplekken**. Ook verkennen we de mogelijkheden voor invoering van **basisbanen**, specifiek voor Leidenaars voor wie een reguliere betaalde baan niet haalbaar is.

4.2. Kansengelijkheid

- We verkennen **vernieuwende aanpakken** voor het verbeteren van de kansengelijkheid van Leidenaars. We maken ons sterk voor gelijke kansen in het onderwijs en het terugdringen van onderwijsachterstanden. Daarnaast gaan we door met het, naar aanleiding van de in coronacrisis opgerichte team, Social Impact Team.
- We vinden het belangrijk dat alle jongeren toegang hebben tot voldoende **stagemogelijkheden**. We continueren daarom het initiatief Stagepact071. Ook zetten we in op gelijke kansen voor iedereen en het voorkomen van stagediscriminatie.
- We omarmen het concept van een **rijke schooldag**. Ieder kind verdient het om zijn of haar talenten te ontdekken en gezond op te groeien. Samen met het onderwijs verrijken we de schooldag, bijvoorbeeld met sport en cultuur, en verlenen waar mogelijk de schooldag om te werken aan ontwikkeling. We maken gebruik van de plannen van de Rijksoverheid voor het (landelijk) invoeren van een rijke schooldag.
- We stimuleren een **kansrijke start voor alle kinderen**. We maken het Jeugdfonds Sport & Cultuur toegankelijker voor alle kinderen door de voorziening op te rekken naar 140% van het sociaal minimum.
- Goede, gezonde en toekomstbestendige **schoolgebouwen** zijn van groot belang voor onze stad. Afgelopen jaren zijn noodzakelijke investeringen doorgevoerd. De komende periode blijven we doen wat nodig is en vervullen we onze zorgplicht.
- We zetten de volgende stap met het uitwerken van **Integrale Kindcentra** (IKC). Het IKC is een

centrum voor kinderen (0-12 jaar) waar verschillende voorzieningen samen worden aangeboden: onderwijs, opvang en welzijnsactiviteiten. Het streven is om in deze periode minimaal één extra IKC op te richten.

- We voeren de **Leidse Sleutelpas** in voor alle Leidenaars. Deze 'meedoen-pas' is bedoeld voor sport en cultuur, met korting voor Leidenaars met een laag inkomen. We onderzoeken eerst hoe we dit het beste kunnen invoeren, waarbij we rekening houden met bestaande fondsen en kijken naar kansen voor co-financiering door partners.
- We maken ons sterk voor **emancipatie en inclusiviteit**. We geven invulling aan het Regengebodakkoord en de middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld in 2019-2022. We continueren de middelen als de Rijksmiddelen uitgeput zijn. Ook gaan we door met het overkoepelende programma Leiden Inclusief.
- In 2023 staan we op gepaste wijze stil bij het herdenkingsjaar van het Leidse **slavernijverleden**; 150 jaar geleden is de slavernij in Nederland afgeschaft.

4.3. Gezonde en veilige stad

- We houden koers met de bestaande plannen voor de **jeugdhulp** en de landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 (Hervormingsagenda Jeugd (VNG)). We ondersteunen kwetsbare jongeren waar we dat kunnen. We zetten met name in op preventie en het voorkomen van wachtlijsten voor jongeren die specialistische zorg nodig hebben. We blijven lobbyen voor extra Rijksmiddelen voor jeugdhulp.

- We besteden specifiek aandacht aan **multi-probleem-gezinnen**. We zetten in op preventie en vroegtijdig ingrijpen, zodat gezinnen eerder en sneller geholpen worden vanuit één aanspreekpunt. We willen tot doorbraken komen. Hierdoor kan een opeenstapeling van maatschappelijke problemen en kosten worden voorkomen. We benutten de samenwerking met belanghebbenden, zoals zorgverzekeraars.
- We gaan door met de bestaande plannen voor **passende ondersteuning en zorg** in Leiden. We geven uitvoering aan de Wet maatschappelijke ondersteuning en doen wat nodig is om mensen de zorg en aandacht te geven die ze verdienen.
- We hechten waarde aan de gezondheid van alle Leidenaars en stimuleren bewegen, spelen en sporten. We maken **gezondheid integraal onderdeel** van het brede gemeentelijk beleid.
- Een gezonde stad betekent dat de **sportvoorzieningen** op orde zijn. De komende tijd is extra budget nodig voor het op peil houden van een gezond Leids sportklimaat. Op korte termijn inventariseren we wat daarvoor nodig is, waarbij we onder meer kijken naar de verschillende Leidse sportverenigingen, kleinschalige sportvoorzieningen in de wijk en urban sports. We ondersteunen de sportverenigingen, bieden ruimte voor sport en zorgen voor een goede balans tussen groen en de mogelijkheden van sport.
- We respecteren de uitslag van het referendum over het **Roomburgerpark**. We breiden niet uit in het groen. Tegelijkertijd erkennen we dat er een opgave ligt voor extra hockeycapaciteit.
- Deze periode leggen we extra focus op het

bestrijden van **eenzaamheid**. Niet alleen voor ouderen, maar juist ook voor jongeren. We investeren in onze aanpak en verkennen hoe we nog meer impact kunnen maken in de bestrijding van eenzaamheid. We zoeken nadrukkelijk de samenwerking met relevante partners in de stad, zoals welzijnsinstellingen en studentenverenigingen.

- **Mantelzorgers** zijn van grote waarde voor onze stad. We inventariseren welke aanvullende ondersteuningsmaatregelen nodig zijn, waarbij we onder meer de mogelijkheden van een respijthuis onderzoeken.
- We zetten in op preventie om **jongeren** perspectief te blijven bieden. Dat doen we onder meer via preventieve maatregelen, waaronder het Preventief Interventieteam (PIT-aanpak) en de Stedelijke Jeugd Aanpak. Deze maatregelen zetten we door.
- **Handhaving** is van groot belang voor de leefbaarheid van de stad. De druk op de gemeentelijke handhavingscapaciteit neemt toe, daarom breiden we de capaciteit uit. We besteden onder meer aandacht aan overlast door jongeren, zwerfafval op hotspotlocaties, straatintimidatie, straathandel in drugs en de aanpak van weesfietsen.
- We continueren onze succesvolle Leidse aanpak tegen **ondermijning**, waarmee we voorkomen dat de 'onderwereld' en 'bovenwereld' met elkaar vermengd raken in complexe netwerken. Voor aanvullende ambities maken we gebruik van beschikbare Rijksmiddelen.

Foto: Simone Both

5. Kennis, cultuur en economie

Leiden is dé stad van internationale kennis en historische cultuur, met een toonaangevende universiteit, hoogwaardige onderwijsinstellingen, een vooruitstrevend Bio Science Park en een rijk aanbod aan cultuur en historie. Samen met de ideale ligging van de stad hebben we goud in handen. Daarbij speelt onze lokale economie een belangrijke rol. Zowel door het aanbod van goede voorzieningen in de stad, als de sociale functies in de wijken. Lokale ondernemers zorgen voor ontmoeting, houden de stad bruisend en dragen daarmee bij aan een leefbare stad.

De Leidse economie staat er goed voor. Dit willen we de komende jaren verder uitbouwen door ruimte te blijven bieden voor ondernemerschap, innovatie en creativiteit. We steunen de campusontwikkeling in de stad, waar een mix van wonen, werken en ondernemerschap samenkomen. Ook zetten we in op het verstevigen van het vestigingsklimaat, zodat bedrijven de ruimte krijgen om te ondernemen en zo bijdragen aan de brede welvaart in de stad. Als stad van kennis en cultuur steunen we onze Leidse bezoekers- en kenniseconomie waar mogelijk. Daarbij zijn we trots op onze eretitel van European City of Science in het jaar 2022; de komende jaren bouwen we hierop voort.

Een aantal sectoren in Leiden worstelt met de naweeën van de coronacrisis en heeft last van de huidige prijsstijgingen. Samen met Leidse ondernemers en instellingen, werken we aan herstel na de coronacrisis en bieden we ondersteuning vanuit onze faciliterende rol. Ook hebben we aandacht voor de grote vraag naar personeel: van het lerarentekort tot het tekort aan kenniswerkers, bijvoorbeeld op het Leiden Bio Science Park. We zetten in op het aantrekkelijk houden van de stad, zodat we daar samen als stad de vruchten van plukken.

5.1. Kennisstad

- Leiden is een echte kennisstad, met een rijk studentenleven en een sterk internationaal karakter. De stad profiteert van alle aanwezige kennis en de kennisinstellingen profiteren van de stad. Van Universiteit Leiden tot mboRijnland; samen staan we sterk. De komende jaren zetten we de samenwerking in **Leiden Kennisstad** voort, waarin we samenwerken met Universiteit Leiden, Hogeschool Leiden, LUMC en Naturalis Biodiversity Center. Daarbij worden ook andere partijen en organisaties uit de stad betrokken. We blijven zoeken naar innovatieve samenwerkingsmogelijkheden die bijdragen aan de grote maatschappelijke opgaven waar we als stad voor staan.
- Samen met de gemeente Den Haag willen we de kansen van **één Universiteit Leiden in twee**

steden (verdeeld over drie campussen) beter benutten. Mede door het verzoek van de Europese Commissie om te komen tot verdere regionale samenwerking tussen steden die ambitieus zijn op het vlak van klimaat, zien we kansen voor beide steden, het onderwijs en de wetenschap. We verkennen de mogelijkheden tot samenwerking onder meer op de beleidsterreinen duurzaamheid en gezondheidszorg. Ook verstevigen we hiermee onze strategische positie en ruimtelijk-economische samenwerking in ons deel van de Randstad.

- We steunen de **campusontwikkeling** in de stad, zoals het Innovationdistrict op het Leiden Bio Science Park (LBSP). Dat doen we onder meer door de bereikbaarheid van het LBSP te verbeteren. Ook zien we kansen in de nieuwe ontwikkeling van de Humanities Campus door de Universiteit Leiden. Samen met onze partners verkennen we hoe we deze ontwikkeling betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte.

5.2. Culturele stad

- Leiden is uniek: de hoge concentratie van cultuur en historie heeft een grote aantrekkingskracht op jong en oud, zowel in binnen- als buitenland. De afgelopen coronaperiode is zwaar geweest voor de Leidse **culturele sector**. Ook de komende periode blijven we daarom onze culturele instellingen en verenigingen steunen. We bouwen voort op de Cultuurvisie 2020 ([Cultuurvisie 2020: 'De](#)

kracht van cultuur') en de Uitvoeringsagenda Cultuur 2022 (Uitvoeringsagenda Cultuur 2022 (RV 22.0102)).

- We erkennen het belang van de **grote en de kleine makers**. We zijn trots op het grote aanbod in de stad: van de vele musea tot aan het rijke makers- en amateurklimaat dat we in Leiden hebben.
- We willen de komende tijd meer Leidenaars betrekken bij cultuur, van jong tot oud. We hechten waarde aan **cultuureducatie** en verbinden cultuur aan onze sociale doelen.
- We brengen bij de **huisvesting van culturele instellingen** de basis op orde. Daarom maken we geld vrij voor het onderhoud van de gebouwen. Ook maken we afspraken met de instellingen hoe we de huisvesting op peil houden voor de toekomst. We maken onder meer afspraken over een betrokken en professionele aansturing. Daarnaast kijken we naar effectief en efficiënt gebruik van de beschikbare gebouwen en ruimtes.
- We verkleinen het gat dat is ontstaan tussen de **subsidie voor cultuur** en de gestegen prijzen voor culturele instellingen. We bieden in 2023 een eerste gedeeltelijke compensatie.
- Het **culturele erfgoed** van Leiden is van grote waarde voor de stad. We actualiseren het beleid de komende jaren, waarbij we onderzoeken hoe we de bescherming van ons erfgoed verder kunnen verbeteren, in het bijzonder voor nieuwe naoorlogse monumenten. We onderzoeken hiervoor verschillende varianten.
- De bibliotheek biedt inwoners ontwikkelmogelijkheden, nieuwe inzichten en vermaak. Daarnaast is

het een plek van ontmoeting en speelt het een belangrijke rol bij het bestrijden van laaggeletterdheid. We positioneren de **bibliotheek** stevig in de wijken en vernieuwen de centrale bibliotheek in de binnenstad. We realiseren in de binnenstad een eigentijdse en toegankelijke bibliotheek, die ook een ontmoetingsplek kan zijn voor alle Leidenaars.

- Sterke **lokale media** zijn van groot belang voor de stad en de (lokale) democratie. We verlengen daarom het Leids Mediafonds. Daarnaast volgen we de landelijke ontwikkelingen voor het versterken van de lokale media.
- We stimuleren **kunst in de openbare ruimte**. We maken hierover bindende afspraken bij de verschillende gebiedsontwikkelingen.
- Deze raadsperiode viert onze stad het 450-jarig jubileum van Leidens Ontzet. Daarom zetten in het jubileumjaar 2024 in op een extra mooie viering van het Feest der Feesten. Ook onze oudste stadspartner bestaat deze periode 450 jaar: de Universiteit Leiden. We willen samen verkennen hoe de stad ook dit jubileum mooi kan vieren.

5.3. Economie

- We bieden **ruimte voor werken in de stad**. We versterken de regiefunctie vanuit de gemeente om te komen tot vitale Leidse bedrijventerreinen. Vanuit deze rol coördineren we de menging van verschillende functies. Ons vertrekpunt is een goede balans tussen werken, wonen, bereikbaarheid en duurzaamheid, waarbij de leefbaarheid van de stad voorop staat.
- Lokale ondernemers zijn belangrijk voor de voorzieningen in de stad en houden de stad

levendig. We komen met een nieuwe impuls voor de **Leidse lokale economie**. Hierin staan voorstellen hoe we onze lokale economie versterken. Deze voorstellen hebben betrekking op:

- Een **schone binnenstad** met meer openbare toiletten en groene ontmoetingsplekken;
- Een **snellere vergunningverlening** voor ondernemers;
- Een revolverend **evenementenfonds** om organisatoren aan te moedigen;
- Inzicht in de plekken waar **ruimere terrassen** permanent mogelijk zijn en waar niet. Voor de ruimere terrassen bekijken we per locatie wat de mogelijkheden zijn, in samenwerking met bewoners, ondernemers en andere betrokkenen.

- We versterken het vestigingsklimaat door extra in te zetten op **menselijk kapitaal**. We geven invulling aan een leven lang ontwikkelen, het bestrijden van personeelstekorten en het behouden van (internationaal) talent voor de stad. We werken hiervoor samen met onze partners en zorgen voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

6. Strategische samenwerking

Als stad staan we voor flinke opgaven op het gebied van wonen, klimaat, energie, economie, mobiliteit en de arbeidsmarkt. Veel van deze opgaven reiken verder dan onze gemeentegrenzen. Daarom zetten we in op een vruchtbare samenwerking in de regio en met onze partners daarbuiten. Dit vraagt om bestuurlijke samenwerking met kennispartners, steden, regio, provincie en het Rijk.

6.1. Regionale samenwerking

- **Centrumgemeente.** De kracht van een regio wordt bepaald door gezamenlijke doelen, investeringen en wederzijds vertrouwen. Als centrumgemeente van zowel de Leidse regio als Holland Rijnland voelen we ons verantwoordelijk voor verdere versterking van de samenwerking en gezamenlijke positionering voor provinciale- en Rijksagenda's.
- **Leidse Regio.** De Leidse regio is één aaneengesloten stedelijk gebied. Dat vraagt goede en intensieve afstemming op tal van beleidsterreinen en taken. Deze schaal is bij uitstek geschikt voor operationele samenwerking op terreinen van bedrijfsvoering, beheer en sociaal domein. In de samenwerking op operationele taken zoeken we naar meerwaarde voor alle partijen (wederkerigheid) en stellen we ons zakelijk op. We zetten de regionale samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering vanaf 1 januari 2023 voort op basis van de overeengekomen centrumregeling.

Daarnaast gaan we door met onze samenwerking in Economie071.

- **Holland Rijnland.** De schaal van Holland Rijnland is bij uitstek geschikt voor afstemming over alle ruimtelijke, structurerende vraagstukken, zoals mobiliteit, wonen, economie, groenstructuur en energie- en warmtevoorziening. We dragen actief bij aan de nieuwe werkagenda met grote opgaven voor de as Katwijk-Leiden-Alphen aan den Rijn en de regionale energiestrategie.
- **Zuidelijke Randstad.** Voor de strategische vlaggenscheppen van de stad, zoals de ontwikkeling van het Leiden Bio Science Park, de ov-knoop Leiden Centraal en de verstedelijkingsopgave zetten we onze samenwerking met kennispartners, grote steden in Zuid-Holland en het provinciebestuur voort. De Groeiagenda Zuid-Holland ([Groeia-genda Zuid-Holland](#)) verbindt de gezamenlijke grote opgaven van steden en regio's op het gebied van (kennis)economie, mobiliteit en verstedelijking. Ook deze samenwerking zetten we met kracht voort.

6.2. (Inter)nationale partners

- **Rijksoverheid.** Met veel ministeries werken we steeds intensiever samen. Bijvoorbeeld rond het Leiden Bio Science Park, dat gekenmerkt wordt als een innovatiedistrict van nationaal belang, en de ov-knoop. En voor veel meer maatschappelijke opgaven is Leiden en regio of de Zuidelijke Randstad een interessante samenwerkingspartner.

Diverse fondsen van het Rijk zijn noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan de meest complexe opdrachten, zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, innovatieversterking, woningbouw en gezondheid.

- **VNG en G40.** Landelijke samenwerking in netwerken zoals VNG, G40 en het Netwerk Kennissteden NL, versterkt het gezamenlijke geluid en zetten we voort.
- **Europa.** Leiden is een Europese stad. We blijven ons verbinden met de groep Europese steden waarmee we collectieve waarden delen. Gezamenlijk geven we invulling aan grote stedelijke opgaven. De positionering van Leiden als stad van kennis en cultuur willen we versterken en blijven uitdragen. We bouwen voort op de wijze waarop Leiden invulling heeft gegeven aan de European City of Science 2022. Dit doen we ook na 2022.
- **Stedennetwerk.** Leiden koestert haar banden met zustersteden Oxford (Verenigd Koninkrijk) en Nagasaki (Japan). We continueren deze samenwerking.

7. Dienstverlening en financiën

In dit beleidsakkoord laten we onze plannen voor Leiden zien. Een samenhangend programma voor een leefbare stad; een stad die klaar is voor de toekomst. Om onze ambities te realiseren, hebben we een bekwame ambtelijke organisatie nodig, goed lopende bedrijfsvoering en verantwoord financieel beleid. De groei van de stad vraagt dat we als organisatie kunnen meebewegen en inspelen op de nieuwe uitdagingen voor onze stad. Ook vraagt het grip op de financiën en oog voor de draagkracht van de stad.

7.1. Organisatie en dienstverlening

Een sterke ambtelijke organisatie is nodig om de politieke ambities tot uitvoering te brengen. We investeren in onze (digitale) dienstverlening en houden de organisatie aantrekkelijk voor huidige en toekomstige medewerkers. Daarnaast geven we als gemeente het goede voorbeeld en dragen we de principes uit van goed werkgeverschap.

- **Samen met de stad:** we zullen vaak in de stad te vinden zijn om te zien en horen wat er speelt. We betrekken Leidenaars bij de grote en kleine uitdagingen waar we als compacte stad mee te maken hebben. Vooraf maken we duidelijk wat Leidenaars van ons mogen verwachten. Ook zijn we duidelijk over welke verantwoordelijkheden bij het college en de Leidse gemeenteraad liggen. Dit

vraagt van ons en onze organisatie een zelfbewuste houding, transparantie en duidelijke communicatie, zowel vooraf als tijdens en na afloop van een participatietraject.

- We werken aan een **inclusieve gemeentelijke dienstverlening**. We zijn er voor alle Leidenaars en communiceren in begrijpelijke taal. We vinden het belangrijk dat mensen vertrouwen hebben in de gemeente en dat inwoners goed geholpen worden vanuit een menselijke benadering. We hebben oog voor de kwetsbare inwoners en inwoners die minder (digi)taalvaardig zijn. We onderzoeken de reden waarom inwoners vastlopen in overheidszaken en verbeteren onze processen. We zetten onze medewerkers in om bij complexe situaties verbindingen te leggen en mensen verder te helpen met zo min mogelijk doorverwijzing. Hiermee geven we ook uitvoering aan het landelijk programma Werk aan Uitvoering.
- We investeren in de **digitalisering** van onze organisatie. Op sommige onderdelen komen we van ver en moeten we nog flinke stappen zetten om de informatievoorziening/ICT robuuster te krijgen. Ondertussen willen we ook meegaan met de tijd en onze dienstverlening beter en efficiënter maken met behulp van digitalisering. We hebben daarbij aandacht voor privacy en digitale veiligheid en zorgen dat onze digitale dienstverlening toegankelijk is voor alle Leidenaars. Er wordt veel van ons gevraagd: wettelijke verplichtingen, zoals

de Wet Open Overheid (WOO), vragen extra inspanningen van de gemeente. We omarmen de beweging naar meer openbaarheid, en we pakken dit in fasen op.

- Naar verwachting zal de **Omgevingswet** op 1 januari 2023 in werking treden. Onze gemeentelijke dienstverlening passen we hierop aan.
- Om Leiden goed van dienst te kunnen zijn, werken we continu aan de **ontwikkeling van de ambtelijke organisatie**. We geven medewerkers vertrouwen en kansen. Ook dagen we hen uit om met een brede blik naar opgaven te kijken. We schieten niet in de neiging om extra regels toe te voegen als het een keer fout gaat. Ook investeren we in de voorwaarden die nodig zijn om de ambtelijke organisatie te laten meebewegen met de politieke ambities en voelen ons samen als bestuur en ambtelijke organisatie verantwoordelijk voor de uitvoerbaarheid van deze ambities. Tot slot zorgen we dat onze organisatie aantrekkelijk blijft voor onze huidige en toekomstige medewerkers.
- Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven. We maken ons daarom sterk voor **goed werkgeverschap**. We bieden stages voor jongeren, werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en stimuleren een gezonde en vitale werkomgeving. Daarnaast vinden we het belangrijk dat de organisatie een goede afspiegeling is van de Leidse samenleving. Op gebied van duurzaamheid gaan we door met

maatschappelijk verantwoord inkopen. Dit verwachten we ook van de partners met wie we samenwerken.

7.2. Financiën

We staan voor verantwoord financieel beleid. We zorgen voor een goede balans tussen de noodzakelijke investeringen voor Leiden en de toegenomen druk op onze financiële positie, onder meer door de stij-

gende bouwkosten en de oplopende rente. We maken scherpe keuzes en brengen meer focus aan. Op deze manier blijven we financieel gezond en houden we onze plannen behapbaar en uitvoerbaar voor de stad en de ambtelijke organisatie.

We kiezen voor de volgende financiële uitgangspunten:

- We gaan door met onze financiële **behoedzaamheidsmaatregelen**:

- De **concernreserve** blijft in het eerste jaar van de meerjarenbegroting gelijk aan 100% van het benodigd weerstandsvermogen en in het laatste jaar gelijk aan 150%;
- We handhaven de buffer om een **rentestijging tot 3%** op te kunnen vangen;
- Vanaf 2026 handhaven we **de structurele behoedzaamheidsruimte** om de taakstelling voor het sociaal domein af te dekken;
- We houden **extra buffers** aan voor het opvangen van prijsstijgingen vanwege de oplopende inflatie.
- De **onroerendzaakbelasting (OZB)** wordt niet meer dan trendmatig verhoogd.
- We verhogen de kostendekkendheid van **bouwleges**.
- De begroting bevat investeringen voor klimaatadaptatie en het vergroenen van de stad. Ook maakt de gemeente meer kosten om dit groen te onderhouden. Deze kosten vangen we op door het verhogen van de **riool- en afvalstoffenheffing**.
- We handhaven de huidige financiële systematiek waarin we de budgetten voor het **sociaal domein** bij elkaar betrekken.

We leven in een onzekere tijd, met kansen maar ook risico's. Mochten er zich in de komende bestuursperiode onvoorziene omstandigheden voordoen die invloed hebben op de door ons gemaakte keuzes in dit beleidsakkoord, dan nemen we de bovenstaande financiële uitgangspunten opnieuw onder de loep. Daarbij kijken we dan naar zowel de uitgaven, risico's als de inkomsten.

Financiële keuzes

Baten en lasten per beleidsthema (in € 1.000, - = voordeel) afgerond op € 10.000)

Beleidsthema	L/B	2022	2023	2024	2025	2026
Klimaat, groen en energie	L	180	930	830	860	800
	B			-110	-110	-290
Wonen en bereikbaarheid	L	100	1.050	650	670	1.540
	B					-420
Sociale, gezonde en veilige stad	L	80	2.210	2.290	2.700	1.040
	B		-1.650	-550	-550	-250
Kennis, cultuur en economie	L	980	690	690	690	790
Dienstverlening en financiën	L	200	1.650	1.930	2.240	2.110
	B				-130	-370

Tabel: Financiële gevolgen beleidsakkoord 2022-2026 (L=lasten en B=baten; een - voor een bedrag betekent een voordeel).

Toelichting:

- Op het thema **klimaat, groen en energie** reserveren we extra budget voor klimaatadaptieve maatregelen bij bereikbaarheidsprojecten en wijkvernieuwingen. Voor deze investeringen in de leefomgeving vragen we een bijdrage via de rioolheffing. Daarnaast maken we incidenteel budget vrij voor vergroeningsinitiatieven en circulaire economie. We investeren in een tweede groening en stellen extra middelen beschikbaar voor het verder verduurzamen van ons gemeentelijk vastgoed.
- Voor **wonen en bereikbaarheid** maken we budget vrij voor woonbeleid en stellen we structureel budget beschikbaar voor regulering van de

woningmarkt. Voor mobiliteit stellen we extra middelen beschikbaar om te kunnen investeren in de autoluwe binnenstad en veiligheidsmaatregelen in de wijken. Dit betalen we deels uit de parkeerreserve. Daarnaast zorgen we dat er jaarlijks voldoende budget is voor het uitvoeren van de mobiliteitsmaatregelen.

- Voor het thema **sociale, gezonde en veilige stad** stellen we vanuit de reserve sociaal domein ruimte beschikbaar voor innovaties voor het vergroten van bestaanszekerheid en kansengelijkheid. Ook investeren we in de aanpak van eenzaamheid. We maken hiervoor ruimte doordat we het tekort op het sociaal domein in 2024 en 2025 vanuit de structurele behoedzaamheidsruimte aanvullen. Op

het gebied van sport trekken we extra middelen uit voor sportaccommodaties en vergroten we de doelgroep voor Jeugdfonds Sport & Cultuur. Ook trekken we extra geld uit voor onderwijshuisvesting en handhaving.

- Bij **kennis, cultuur en economie** stellen we budget beschikbaar om de culturele instellingen te ondersteunen in onderhoudslasten en compensatie voor toenemende prijsstijgingen. Ook stellen we budget beschikbaar voor de impuls lokale economie, onder andere door te investeren in openbare toiletvoorzieningen en een revolverend evenementenfonds. Daarnaast stellen we budget beschikbaar voor het versterken van het vestigingsklimaat en de regiefunctie voor de Leidse bedrijventerreinen.
- Voor **dienstverlening en financiën** trekken we structurele middelen uit om als gemeente een aantrekkelijke werkgever te blijven en investeren we eenmalig in onze dienstverlening en ICT/informatievoorziening. Ook maken we budgettaire ruimte voor het handhaven van de buffer voor een rentestijging tot 3% en maken we een extra structurele buffer om prijsstijgingen binnen lopende investeringsprojecten op te kunnen vangen.

Naast bovenstaande keuzes hebben we te maken met overige financiële ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen betrekken we bij de volgende begrotingsbehandeling. Met de keuzes die we in dit beleidsakkoord maken, hebben we zicht op een structureel sluitende meerjarenbegroting en een toereikend weerstandsvermogen.

8. Samenstelling college

BESTUUR, VEILIGHEID, HANDHAVING & REGIO

Henri Lenferink (Burgemeester)

De portefeuille omvat bestuur, veiligheid & handhaving en (coördinatie op) regionale samenwerking.

KLIMAAT, BEREIKBAARHEID & FINANCIEN

Ashley North (GroenLinks)

De portefeuille omvat klimaatadaptatie, vergroening & biodiversiteit, Singelpark, beheer openbare ruimte, dierenwelzijn, bereikbaarheid, duurzame mobiliteit & autoluwe binnenstad en financiën & interne dienstverlening.

ECONOMIE, KENNIS, SPORT & GEZONDHEID

Fleur Spijker (D66)

De portefeuille omvat kenniseconomie, bedrijventereinen, midden- en kleinbedrijf (MKB), campusontwikkeling (Leiden Bio Science Park en Humanities Campus), binnenstad, citymarketing, kennisinstellingen, beroepsonderwijs, leven-lang-ontwikkelen, sport en (volks)gezondheid.

KANSENGELIJKHEID, JEUGD & ONDERWIJS

Abdelhaq Jermoumi (PvdA)

De portefeuille omvat armoede- en minimabeleid, schuldhulpverlening, jeugdzorg, kinderopvang, voor-schoolse educatie, basis- & middelbaar onderwijs, onderwijshuisvesting, voortijdig schoolverlaten, speeltuinen, inburgering en publieke dienstverlening.

WONEN, BOUWEN & WELZIJN

Julius Terpstra (CDA)

De portefeuille omvat gebiedsontwikkeling, woningbouw, woonbeleid, beleid ruimtelijke ordening (Omgevingswet), opvang/huisvesting bijzondere doelgroepen en welzijn & maatschappelijke ondersteuning.

ENERGIE, WERK, INKOMEN & CULTUUR

Yvonne van Delft (GroenLinks)

De portefeuille omvat energietransitie, vastgoed, erfgoed, circulariteit, kunst, cultuur, evenementenbeleid, ontwikkellocaties Energiepark en Meelfabriek, emancipatie, werk & inkomen (inclusief DZB Leiden).

OVERIGE THEMA'S

Ieder collegelid behartigt in zijn/haar portefeuille:

- Participatie
- Wijk-/gebiedsgericht werken
- Internationale stad
- Regionale samenwerking
- Digitalisering en datagedreven werken (Informatievoorziening/ICT valt gemeentebreed onder interne dienstverlening.)

Leiden

Gemeente Leiden
Postbus 9100
2300 PC LEIDEN